

Workshop : nordische und europäische Romantik

Autor(en): **Brynhildsvoll, Knut**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Beiträge zur nordischen Philologie**

Band (Jahr): **19 (1991)**

PDF erstellt am: **21.07.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-858300>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern. Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Workshop: Nordische und europäische Romantik

Som rimelig kan være ved et så omfattende tematisk utgangspunkt, kunne de anmeldte foredragene bare gi en partiell og relativt tilfeldig dekning av et problemfelt som er godt utforsket for enkelte forfatterskaps og strømningers vedkommende, men som med henblikk på enkeltaspekter og overordnede synspunkter ennå har mange lakuner å oppvise.

Her kunne arbeidsgruppen innenfor den knapt tilmålte tidsramme reise en del interessante spørsmål og med sine tyngdepunkter innenfor komparatistiske, resepsjonestetiske, motivkorresponderende spørsmålsstillinger og genrepoblematikk bidra til å stoppe noen hull og påvise noen desiderata.

I det følgende skal det refereres til en del kontroversielle eller utfyllende synspunkter som kom frem i tilknytning til de enkelte foredragene, som alt etter tema og målsetning kan grovsystematiseres i 4 grupper: 1. Resepsjonen av novemberoppstanden 1830 mot det tsaristiske regimet, polske motiver og Polenbildet i nordisk romantikk; 2. Den historiske roman i Danmark med særlig henblikk på den estetiske differanse mellom Ingemanns og Scotts genrekonsepsjon; 3. Grundtvigs *Nordens Mytologi*, 1808 og Eddaresepsjonen i Polen; 4. Motiv-, stemnings- og uttrykksinterferenser og -differenser i Stagnelius', Wergelands og Leopardis lyrikk.

1. Diskusjonen omkring den relativt omfattende lyriske resepsjonen av den polske frihetsbevegelse i nordisk litteratur tok sitt utgangspunkt i spørsmålet om hvorfor det i Sverige først og fremst var konservative diktere, mens det i Danmark i første rekke var lyrikere med en liberal-progressiv profil som annammet seg polske temaer og motiver. Her ble det under henvisning til referatene presisert at ulike historiske erfaringer og nasjonal selvforståelse nødvendigvis måtte føre til at Polenmotiver, såfremt de ikke bare ble kolportert som ren epigonpoesi, ble instrumentalisert med henblikk på nettopp disse erfaringene og transformert til en brukspoesi med klare immanente referanser til de avvikende nasjonale interesser. Som det videre kom frem under diskusjonen, er det tydeligvis et behov for en bredere og mer differensiert definisjon av den europeiske konteksten, da man med utgangspunkt i enhetsbetegnelsen «den metternichske restaurasjon» lett står i fare for å etablere falske grenser mellom tyranni og frihet, reaksjon og progressivitet, særlig dersom man som i talløse europeiske dikt fra romantikken ser Polen som parameter for frihetslengsel og politisk emansipasjon uten å ta hensyn til at Europa på angjeldende tidspunkt hverken i politisk eller ideologisk henseende var et homogent område (jfr. Heinrich Heine, Victor Hugo, Adam Mickiewicz), men oppviste en rekke påfallende usamtidigheter som tillater flere positive identifikasjoner.

Som eksempel på en kontroversiell aktualisering av et dikt kan nevnes Welhavens «Republikanerne», som i innledningsreferatet ble forstått som et historisk dikt, mens det fra annet hold ble tatt til orde for det synspunkt at det ifølge en utbredt norsk oppfatning er å forstå som et kamuflert polemisk innlegg i dikterens strid med Wergeland. Mot denne oppfatningen ble det innvendt at den binder diktet altfor sterkt til sin egen tilblivelsestid og dens forutsetninger.

2. I forbindelse med foredragene om Hauch og Ingemann/Scott (se Alstrups bidrag) tok man opp spørsmålet om forholdet mellom fiksjon og autentisk dokumentasjon i tilknytning til begrepene samtidsroman og historisk roman. Som referatene viste, er avstanden i tid til de behandlede temaer her ikke noe avgjørende kriterium. Hauch underkaster i *En polsk familie* sitt innsamlede material en romantisk ideologisering og utstyres handlingen med en rekke genrestemte episke attributter, mens Ingemann, som med sine middelalderromaner beveger seg i en sone som ifølge G. Brandes er det ytterste tidsmessige grenseområde for historiske romaner, stedvis benytter historiske fakta uten fiksjonale tillegg av betydning. Konklusjon: Det er meget som taler for å karakterisere alt historisk stoff som fiksjonalt såfremt det inngår som ledd i en litterær bearbeidelse. Dermed vil man unngå kontroversielle definisjoner som Hauch selv bidrar med når han i sin roman et sted skriver: «Det er Historieskriverens Pligt at overskue Tidens Hovedstrøm; Digteren derimod dvæler helst ved de mindre Sidestrømme og Hvirvler nær ved Kysterne». (Sitert etter *En polsk Familie, Romaner og Fortællinger*, bd. 3, Khv. 1874, s. 422).

3. I forbindelse med referatet om Grundtvigs *Nordens Mytologi* drøftet man spørsmålet om dette verkets universalpoetiske konsepsjon med fokusering på motsetningen mellom Oehlschlägers formalistiske og Grundtvigs eksistensielle konkretisasjoner. Diskusjonen av referatet om Eddaresepasjonen i Polen viste behovet for en ytterligere systematisk undersøkelse av Edda-motiver i polsk romantisk *litteratur*, kanskje særlig med henblikk på historiefilosofiske og heroiske motiver.

4. Problemer i forbindelse med seleksjon av komparatistiske motiver ble diskutert i tilslutning til referatet om Stagnelius, Wergeland og Leopardi, som viser at produksjonsfaser – i dette tilfelle de senlyriske arbeider – kan være et fruktbart utgangspunkt for sammenlignende close reading-studier.

Sammenlignende betraktninger omkring Rydbergs *Singoalla* og Kraszewskis *Stugan bortom byn* ga støtet til supplerende betraktninger omkring sigøynermotivet som romantisk frihetsparadigma og dets mangfoldige konkretisasjoner fra Cervantes til Pusjkin, Baratynski, Achim von Arnim, Victor Hugo o. a. Det ble også pekt på at fiksjonaliseringen av historiske data i *Singoalla* bl. a. kommer anakronistisk til uttrykk ved at sigøynerne her dukker opp i Småland ved midten av det 14. århundre, mens det finnes historiske belegg om deres nærvær i Sverige først i kilder fra begynnelsen av det 16. århundre.